

Tla Slovenia y a Trieste

Sciöche vigni ann, à la Comunanza Ladina a Balsan incé en chësta ota invié a n iade cultural. Le iade organisé a puntin da Franco Doné à albü sciöche momënt zentral na incuntada cun esponënc dla mendranza slovena dla Talia; za. 40 porsones à tut pert al iade

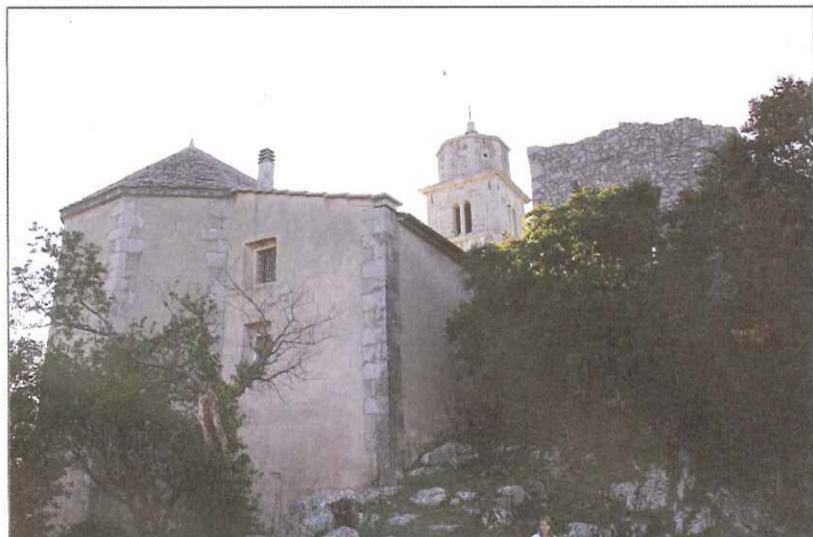
Le cor de Basovice salüda la comunanza ladina.

Iadi - La pröma tapa de chësc iade nes à porte a Lipica tla Slovenia, n zénter conescü suradöt deache al vëgn zidlé i famojo ciavai

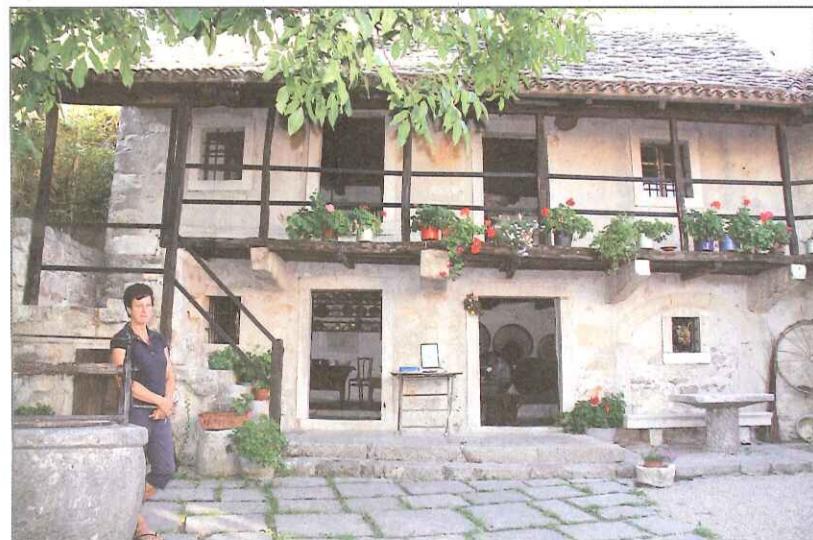
Lipizans che an po ince odëi a Viena tla "Spanische Hofreitschule". A Lipiza unse spo incunté i rapresenç dla mendranza

Odüda sön la Plaza Unité a Trieste.

Le santuar Monrupino.

La ciasca carsica é deventada n museum.

slovena, la presidënta Tatjana Krizmancic y so om Alessandro, che nes à dè les prömes informaziuns y nes à spo condüt fora por le Carso.

Le Carso é n raiun caraterisé tla sua conformaziun da na pera da cialc; al se destenn da nord-ost dla Talia a pè dles Alpes Giulie al mér Adriatich fora por la Slovenia ozidental y le nord dl'Istria, y va inant cina al massif dles Alpes Bebies tl nord-ost dla Croazia, tolon ite inscio les trëi naziuns Talia, Slovenia y Croazia.

Te chësta roda fora por le Carso unse albü la possibilità da vijitné bel santuar a Monrupino, olache à vëgn festejé n iade al ann les "Nozze Carsiche", na festa dér sintida tla comunità slovena, y la ciasca museum "La casa del Carso" - na vedla ciasca tipica restaurada y trasformada te n museum.

Plü tert sön la séra él stè le Cërtli Cultural Slovenn de Basovice (LIPA) che nes à dè le bëgnodü cun dui cors, che à ciantè dant n valgônes cianties por slovenn. Implü él stè n rapresentant dl goern regional adöm al presidënt d'organisaziun tét di Cërtli Cultural Slovenns che nes à de n valgônes informaziuns sön la situaziun dla mendranza.

Aladò dl rapport sön les mendranzes linguistiches tla Talia dl 1994, virel za. 80.000 slovenns tla Talia, mo les ultimes stimes dl ministèr dl Intern dà dant na zifra de za. 61.000. La mendranza slovena vir partida sö sön 30 comuns y trëi provinzies dla regiun Friul Venezia Giulia: Gorizia, Udine y Trieste. Ince i slovenns, sciöche d'atres mendranzes tla Talia, à pati dassenn sot al fascism. I fascisic à porvè, sciöche ince cun i ladins, de portè inant na politica de denazionalisaziun y assimilaziun, che à dessigü lascè n ségn sot tla cosciëncia coletiva di slovenns. Dl 1923 vëgnel talianisé la toponomastica y dl 1927 vëgn ince i cognoms slovenns mudà te cognoms taliagn, àl vëgn proibì les lies slovenes y. i. i.

Cun la fin dla secunda vera dl monn miorëia la situaziun dla mendranza slovena; al vëgn metü so les prömes scores slovenes y te

I ciauzei che mi piesc se stima.

LEGERO®
The Lightweight Shoe

CIALZÀ COMPOJER, Pederoa, Tel. 0471 843264 • LA PIEDIA, Urijëi, Tel. 0471 798311
ZANONER CALZATURE, Moena, Tel. 0462 573025 • SPORT VENTURA, Tieser, Tel. 0462 813025

n valgûn consëis de comun vëgnel autorisé l'adoranza dl slovenn.

Aldédaincò à la Comunità Europeica metü da jì n stude sön la sconanza dles mendranzes tl'Europa. La sconanza dla mendranza slovena tla Talia vëgn aratada a n livel sufiziënt, cun l'injunta de notes por ci che reverda la dificolté dl'adoranza dl lingaz slovenn tl'aministraziun publica, dla mancianza de personal slovenn tl'aministraziun publica y la pùcia difiujun de programs slovenns tla televiujun publica nazionala (RAI).

Le iade dla Comunanza s'à spo stlüt jö cun la vijita dl zénter de Trieste, cun la bela plaza Unità d'Italia, che se deura sön le Golfo di Trieste y le ciasca Miramare.

La gran plaza, sciöche al ti gnë dit laôta, vëgn considirada la plü

gran plaza europeica che dá sön le mer. Incér la plaza él da odëi dër de bi palac, sëntes dll'aministraziun publica y privata.

Le ciasca Miramare fat sô Karl Junker inanter le 1856 y le 1860, por l'arzidüca Ferdinand Maximilian d'Austria y l'arziduchessa Charlotte dl Belgio, é a za. 5 km dal zénter de Trieste y é öna dles majres atraziuns dla cité. Te döt le ciasca él da odëi le gran liam che l'arzidüca à cun le mer. Dal 1955 é le ciasca gñu trasformè te n museum.

Cun la vijita de Miramare s'à stüt jö le iade cultural dla Comunanza Ladina a Balsan, che nes à portè a conësce na mendranza dla Talia y n raiun demorvëia bel.

Alex Piccolruaz

En gaujun dla
CUMPEDADA DLA JËNT 2011

Manuela Mölgg campionëssa de schi

SAMBËGN LADINA

"I me sënti ladina tla Val Badia y ince canche i sun fora por le monn, porchèl oressi che le ladin gniss ince mantignì tles proscimes generaziuns."

www.sambegn-ladin.info